

ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ ДОКАЗАТЕЛСТВА, ЧЕ СВЕТОТО ПРИЧАСТИЕ НИКОГА НЕ Е ПРЕНОСИТЕЛ НА ЗАРАЗА

Независимо от коронавируса, по всяко време никой не знае кой от причастяващите се е здрав и кой е болен и от какво е болен. Според логиката на гореспоменатите самопровъзгласили се „душепазители“, всеки свещеник би трябвало да се разболе от някаква преносима или заразна болест в началото на служението си и да умре, тъй като след Причастието на всички, здрави и болни, той използва цялото останало Свето Причастие. Всички обаче знаем колко свещеници има, които са на деветдесет години и които са столетници (пример: авторът на тези редове познавал монах от Света гора Атон, който на сто и седем години ходеше като млад мъж). Един от най-дълголетните хора в познатата ни история е бил един Александрийски патриарх, който е надминал дори старозаветната „библейска средна възраст“ от сто и двадесет години. А какво можем да кажем за свещенослужителите, които прекарват целия си „трудов стаж“ на служба в болници, най-често с различни тежко, дори неизлечимо, болни, причастявайки се от една и съща свята Чаша, както преди, така и след тях? Като пример цитираме Свети Порфирий Кавсокаливит, наш малко по-възрастен съвременник, служил десетилетия в Атинската поликлиника. Струва си да се споменат и свещениците от малко по-далечното минало, които са причастявали пациенти с туберкулоза, nelечима и смъртоносна болест по онова време, и след обречените на смърт туберкулозни пациенти те са използвали цялото

Причастие, с което преди това са ги причестявали, и нищо не им се е случвало (пример: отец Венедикт Петракис в Гърция, починал през 1961 г.). Не бива да пренебрегваме светите имена на по-скорошни руски аскети от този род, като например Свети Йоан Кронщадски (от края на XIX и началото на XX век) и Свети Лука (Войно-Ясенецки), архиепископ Симферополски, лекар по професия, един от най-уважаваните в Съветска Русия, който веднъж е доведен директно от лагер в Сибир в Москва, за да оперира съветски лидер, и той приел само при условие, че в операционната има икона и пред нея е запалено кандило, докато оперира пациента.

В древността, през епохата на късната античност и Средновековието, Европа е опустошена от чумата, „Черната смърт“, която поглъща повече от сто милиона души само в Европа. Дори и в по-ново време заплахата от чумата не е изчезнала. Известното събитие от 1830 г., когато чумата се появява в Москва и когато тогавашният московски митрополит Свети Филарет (Дроздов) отказва поканата на цар Николай I Романов да напусне Москва и да се оттегли на сигурно място в Петроград, след което царят също бързо се връща в Москва, за да премине, заедно с митрополита, рамо до рамо, през тълпата от болни, с кръстове, икони и църковни знамена, с пеене и поръсване на болните със светена вода. Трябва ли специално да се подчертае, че нито митрополитът, нито императорът са били заразени? Какво можем да кажем за *испанската треска* или *испанския грип* в края на Първата световна война, пандемия, която отнема около петдесет милиона човешки живота от 1917 до 1920 г.? А напоследък, през нашия 21-ви век, имаше широко разпространени епидемии, за щастие по-малко смъртоносни.

Възползваме се от възможността обаче да подчертаем, че във Византия, в Царска Русия, в Сърбия и в други страни с православна традиция, както и в християнския Запад, църковните ектении и молитви са били задължителни по време на „мора“, както са били наричани тежки епидемии и пандемии, докато лекарите от онова време, точно както днешните лекари, са се борили с всички сили за живота и оздравяването на всички засегнати от инфекцията, в съответствие, разбира се, с познанията на медицинската наука по онова време. Те са действали точно според Евангелието, според Христос: и молитва, и медицина („и това... да правите, и онова да не оставяте“: Мат. 23:23). Дори и днес вярващите лекари – а те не са малко, както по света, така и у нас – имат обичая да казват: „Направихме всичко, което можехме за болния; отсега нататък той е в Божиите ръце“. Пишем това със съзнанието, че всички *специалисти по всичко* – Църква, държава, наука, политика... – ще осмиват в своите „социални мрежи“ онези, които те наричат „изостанали и назадничащи полове“ изобщо, а и в частност автора на тези редове, което ни най-малко не го притеснява (напротив, той би възприел похвалата им като укор). И за да не стане недоразумение: акцентът ни не е върху факта, че свещениците не са умрели от чума, холера, испански грип, САРС и други заразни болести – те всъщност са умрели от естествена смърт – а върху факта, че не са умрели, защото са се причастявали от същата Чаша и по същия начин, както неизлечимо болните по това време. А и тези болни хора не са умирали, според най-дълбокото ни убеждение, заради Светото Причастие, а поради други причини и причинители. Страшен конкурент на чумата през вековете, пък и доскоро, е била проказата. Тя е била може би още по-страшна, защото е убивала по-

бавно, като в замяна е унищожавала напълно живота на жертвите си, далечно наподобяващ на живота на човека като богоподобно същество.

Ще дадем един трогателен пример от близкото минало. В Гърция, южно от Крит, се намира островчето Спиналонга. От 1905 до 1957 г. то е място на отчаяние и смърт: място, където прокажени живеят сами, изолирани, отлъчени и изоставени. Лагерът за прокажени е разпуснат едва след като болестта става лечима. Англичанката Виктория Хислоп написва прекрасна книга за това място на скръб и ужас, озаглавена „Островът“, а хората го наричат още „островът на живите мъртъвци“ или „островът на смъртта“. През 1947 г. на острова се появява строг аскет и човек на постоянната молитва, свещеномонахът Хрисант Кацулоянакис, който отслужва литургия в порутената църква. Никой от прокажените дори не надниква в църквата, а мнозина крещат обидни и богохулни думи. Когато, ето чудо, няколко дни по-късно той се появява отново и отново служи. Тогава един прокажен се приближава до него и казва: „Ако днес се причастим заедно, ще дойда на църква.“ „Съгласен съм“, отговаря старецът. След като причастява прокажения, той използва, както винаги, всичко, което е останало от Светото Причастие. Когато идва следващия път, неговите трагични „енориаши“ очакват да го видят такъв, каквито били те. Но той все още бил здрав и бодър. Оттогава нататък всички прокажени от Спиналонга идват на службата Божия и всички приемат причастие, а отец Хрисант, според правилото, използва Светото Причастие след прокажените, от същата чаша. И така в продължение на десет пълни години! През цялото това време той никога не се разболява от нищо, въпреки че имунитетът му със сигурност не е кой знае колко силен (никога през живота си

не вкусва месо, а по време на поста си яде малко трева и пие малко чай веднъж на ден). Когато прокажените си тръгват през 1957 г., той остава сам още две години (някои казват, че повече), за да се грижи за гробовете на мъртвите и да се моли за упокоението на душите им. Почива в родния си Крит на 82-годишна възраст.

Бихме могли да дадем колкото искате примери, но ще се ограничим само до два или три. Първите сред тях са светият епископ Николай и светият авва Юстин. Последният служи светата литургия ежедневно в продължение на около тридесет години в манастира Челие близо до Валево, като всеки път употребява свето причастие *след* всички причастени, а всички знаем колко години е живял. Грях би било да не споменем други изповедници и подвижници на Православието от нашето време – светия епископ Варнава (Настич), блажения патриарх Павле, стареца Тадей Витовнишки (починал в Бачка) и други, известни и неизвестни.

По правило избягваме да споменаваме поименно нашите местни съвременници, които са все още живи, но този път ще направим изключение. Като смекчаващо обстоятелство посочваме, че поискахме разрешение от нашия по-голям брат и събрат, жив, слава Богу, здрав и силен, да го споменем в този преглед и че получихме разрешение и благослов. Става дума за митрополит Черногорски и Приморски Амфилохий. От младостта си, като архимандрит в Атина, до зрелите си години, като епископ в Банат, и днес, в напредналите си години, като митрополит на Черна Гора, Бърдо и Приморието, епископ Амфилохий винаги лично причастява всички присъстващи, когато служи Светата литургия, независимо от често големия брой причастяващи се. След като причасти и последния, той веднага, пред

всички, отново взема лъжичката и отново се причастява с нея, за да не падне случайно някоя свята частица или капка на пода, тоест, като предпазна мярка, поради евентуална небрежност или непохватност на някой от причастяващите се. Питаме: разболявал ли се е някога заради тази практика или тя е една от причините, поради които винаги е бил и, слава Богу, остава такъв и до днес – здрав и силен човек?

Ето още едно свидетелство от наше време! Архимандрит Симеон (Анастасиадис), също наш съвременник, свещеник в болница „Свети Павел“ в Солун в продължение на десет пълни години, пише в началото на разказа си: „Когато ме повикат да причастя пациент в болнична стая или дори в отделението за интензивно лечение, за мен е невъзможно да знам от какво страда. Мой дълг е да го причастя...“ След това той цитира три случая. Първият случай: той трябва да причасти млад мъж, чиято уста била покрита с рани. Пациентът го моли: „Отче, ако е възможно, причастете ме с лъжичка, която ще се използва само сега!“ Когато отец Симеон го уверява, че не трябва да се страхува от никаква инфекция, младият мъж отговаря: „Отче, моля това заради вас, защото болестта ми е сериозна и е заразна.“ На това отец Симеон му обяснява, че не трябва да се тревожи, защото няма опасност от инфекция за свещеник, който причастява пациент. След това младият мъж се прекръства, прима свето причастие, а отец Симеон използва останалото, от същата чаша и със същата лъжичка. Друг случай: тежко болен мъж, при това и дементен, изплюва Свето Причастие. Отец Симеон прави единственото възможно и правилно нещо: той веднага сам използва това Причастие. Трети случай: повикан е да причасти умиращ мъж и един от лекарите се приближава до него и прошепва: „Отче, той има СПИН.“ Отец Симеон просто се прекръства, причастя-

ва болния и използва останалото Причастие, както винаги. По-нататък той посочва както свещеници, така и лекари като свидетели, че много болни хора, дори най-тежко болните, са се чувствали по-добре след Свето Причастие и че някои, дори тези с неизлечима болест, чудодейно се изцелявали. Понякога, когато болният е в кома или в такова състояние, че не може да се причасти, той го благославя със светата чаша във формата на кръст и на него му става по-леко, а някои дори започват бързо да се възстановяват. „Видях това, подчертава той, с очите си и пред много свидетели.“ За всичко това, както и за доброто си здраве, той дава кратко, просто, но богословски перфектно обяснение: „... При Светото Причастие не използваме просто лъжичка, а светата лъжица, и не използваме просто чаша, а светия Потир, светата Чаша.“ Този достопочтен свещенослужител показва и духовната си зрялост, като не осъжда онези, които се страхуват, че болестите се предават чрез причастяване. „Аз напълно ги разбирам, защото не вярват и ги оправдавам, защото Светото Причастие е въпрос на вяра, а не въпрос на научен експеримент.“

Същото свидетелство откриваме и у отец Стефанос Далянис, който служи като болничен капелан в болницата за инфекциозни болести в Западна Атика, в град Егалео (днес предградие на Атина), в продължение на четиридесет и осем години. Трябва ли да подчертаваме, че този съвестен свещеник е не само жив и до днес, но е и здрав, силен и в добра форма?

Особено трогателно е свидетелството на епископ Макариос (Тилиридис), митрополит на Найроби и екзарх на Кения, от 11 май тази година, богослов, известен и признат в целия православен и християнски свят, който работи като мисионер в черна Африка от четиридесет и три

години. За цялото това време никога не се е случвало някой вирус да се предава чрез Светото Причастие, въпреки че в Африка преобладават множество болести, често фатални, а Светата Литургия се отслужва при обстоятелства, немислими в Европа – в някаква импровизирана къща или колиба, без основни хигиенни условия, или просто под някое дърво, така че в светата чаша могат да влязат и различни насекоми, а за микробите няма нужда да се хабят думи. Новопокръстените православни християни от различни племена демонстрират живата вяра на първите християни и всички или почти всички се причастяват на всяка Литургия. „В Африка, още като мирянин, винаги се причастявах последен, след болните, и, слава Богу, никога нищо не ми се е случвало. По-късно, след като станах епископ, безброй пъти употребявах светото Причастие след всички. В светата чаша е Христос...“, казва този Божи човек, добавяйки, че отричането на животворящия и спасителен характер на Светото Причастие представлява арогантност (ὕβρις) и богохулство срещу Бога (βλασφημία), както и несправедливост спрямо историята на Църквата.

Не можем да не споменем и друго скорошно събитие, което потвърждава същата свята истина на Православната църква. Пимен, деветдесетгодишният архиепископ на град Сучава в Молдавия (Румъния), е дал положителен тест за коронавируса. Официалното изявление на манастира „Свети новомъченик Йоан Трапезунски“, където живее епископ Пимен, гласи, че той е служил на Великден и Великденски понеделник. Тъй като не се е чувствал добре от началото на Страстната седмица, беше хоспитализиран в понеделник на Великден. След лавина от медийни обвинения за това събитие, пристигнаха резултатите от лабораторните изследвания на всички манастирски

отци, както и на миряните служители на манастира. От всички тях само един дякон е дал положителен тест, единственият, който не е приел причастие от общата чаша, държана от епископа! Този дякон всъщност по време на литургията е имал послушанието на клисар. Освен всички монаси, също са тествани и двадесет и пет свещеници от архиепископията, които са били в контакт с епископа, и никой от тях не е заразен с вируса! „Така е постановил Бог заради всички онези, които са хладни във вратата и не искат да разберат, че Светото Причастие е Кръвта и Тялото Христови, източник на живот и благодат“, се казва в официалното изявление на манастира. Истината, че Светото Причастие е източник на взаимно здраве, както духовно, така и физическо, и по никакъв начин не е източник на болест, може да бъде потвърдена от всеки дякон и всеки свещеник без изключение, тъй като, както вече подчертахме, те, в края на краищата, използват цялото останало Свето Причастие от една и съща чаша и с една и съща лъжица.

„Опитът на свещенослужителите, разбира се, не се различава от опита на всеки вярващ. „...Църквата вярва, че верните, станали едно тяло с Христос чрез причастията и по този начин влезли в контакт с Неговите божествени енергии, не само че не могат да се заразят чрез Светото Причастие, но и че то е източник на живот и здраве“, пише покойният патриарх Павле в статията си „Трябва ли да се избърше лъжицата след причастяване на всеки вярващ?“, на което той отговаря, че не е необходимо. При това той се позовава на свидетелството на Свети Йоан Кронщадски, изключителен литургист, чудотворец и изцелител, което гласи: „Колко пъти съм имал възможността да видя болни, стопени като восък от болестта, напълно изтощени, умиращи, и които, след като са се причастявали с Божествените

Тайни, по сърдечното си желание или по моя препоръка, по чудотворен начин бързо са оздравявали.“

Патриарх Павле, който със сигурност не е богословствал спекулативно, чисто „академично“, а по-скоро благодатно-аскетично, чрез просветлението и озарението на Светия Дух, като историческа обосновка на мнението си по този въпрос цитира твърдението на Йован Бута, редактор на вестник „Православие“ в Карловашката митрополия: „Не се страхувам от заразяване по време на причастие и все още не съм чул нито един свещеник да се е заразил *по този начин*“ (подчертано от автора на този текст). В отговор на нашето твърдение, че през двете хилядолетия християнство никой никога не се е заразявал чрез Свето Причастие – защото ако е така, това би било „коронното доказателство“ срещу него за враговете на християнството! – от един адрес, формално богословски, но в действителност нецърковен, ако не и антицърковен, последва въпросът: какъв експертен и научен анализ доказва, че наистина *никой* и *никога* не се е заразявал чрез причастие? На този светотатствен въпрос отговаряме с контравъпрос: кой, кога и как доказва обратното? Не е излишно да повторим: имало е, има и ще има свещенослужители, които са починали поради инфекция или нелечими заболявания (сърдечно-съдови, ракови, диабетни и други), но не поради отслужването на Литургията и причастието, а по същите причини, от които умират и други хора, засегнати от същите или подобни заболявания.